

Bystrý Zbyněk

Zbyněk Býček byl žák páté třídy. Bydlel v Bydžově. Žák to byl neobyčejně bystrý a vnímavý. Ze školy nosil samé jedničky a doma z něj měli jen a jen radost. Rodiče ho velmi chválili a babička z Kobyliš mu za vysvědčení dávala vždy nějaké ty peníze. Ale náš Zbyněk je neutrácel za sladkosti nebo za hračky. Raději si koupil nové knihy, třeba něco o bylinách a bylinkách. Zkrátka a dobře, chtěl z knih nabýt nové vědomosti. Chtěl být nejchytřejší ve třídě, a dokonce i v celém městě. Nejchytřejší ze všech obyvatel Bydžova.

Na druhou stranu nebyl Zbyněk moc hbitý. V tělocviku opravdu nevynikal. Nechtěl hrát s ostatními dětmi vybíjenou ani šplhat na tyč. Ale pan učitel tělocviku byl neodbytný. Zbyňkovi často domlouval: „To bychom si, Zbyňku, spolu nerozuměli. Podívej, tělocvik je školní předmět jako každý jiný, třeba jako matematika nebo biologie. To opravdu nejde, abys tu jen seděl na lavičce a necvičil. Jak bych tě měl potom známkovat? Přece bys nechtěl mít z tělocviku na vysvědčení pětku?“

To Zbyněk opravdu nechtěl. Z ostatních předmětů měl samé jedničky. No jak by to vypadalo, kdyby mezi jedničkami byla jedna pětka. To by rodiče koukali a babička z Kobylis taky. Paní třídní učitelka Přibyslavová měla pro Zbyňka pochopení. Vždyť to byl její nejchytřejší žák. Navíc byl i slušně vychovaný a nosil jí do kabinetu pomůcky. Někdy i kávu z automatu. Paní učitelka zase domlouvala panu učiteli tělocviku: „Podívejte se, pane kolego, nešlo by nad tím chlapcem přimhouřit oko? Víím, že není hbitý ani sportovně zdatný, ale v ostatních předmětech je neobyčejně nadaný. Proč ho tedy trápit v tělocvičně? Proč by mi místo tělocviku raději nemohl pomáhat v kabinetu třídit minerály a horniny? No, co na to říkáte?“ Pan učitel tělocviku si jen protáhl paže, udělal před udivenou paní učitelkou tři dřepy a pět poskoků. Pak promluvil: „Omlouvám se, paní kolegyně, musím se udržovat neustále v kondici. Cvičím obyčejně každé ráno půl hodiny, ale dnes jsem zaspal a nestihl si zacvičit. Ale to vás asi nezajímá. Tak k tomu Zbyňkovi. Já vám ustoupit nemohu v žádném případě, to bych pozbyl veškeré autority. Žák Býček nemá žádné lékařské doporučení, že by měl být z hodin tělocviku osvobozen. Bude tedy cvičit jako ostatní žáci

a my se tím už nebudeme zabývat.“ Pak se otočil na patě a odklusal pryč. Paní učitelce Přibyslavové to bylo líto, ale nezbylo jí nic jiného než kolegu tělocvikáře respektovat. Pokrčila jen rameny a vrátila se do svého kabinetu. Tam si dopila kávu z automatu, kterou jí donesl Zbyněk o velké přestávce. Byla už docela studená. Je stejně studená jako srdce našeho tělocvikáře, ještě si pomyslela paní učitelka.

Bylo středeční ráno a Zbyněk dělal u snídane na maminku smutné obličeje. Ta už dobře věděla, která bije. Ve škole čekala na jejího synka kromě češtiny, vlastivědy a matematiky také tělesná výchova. Zbyněk dokonce sliboval, že po vyučování uklidí celý byt, naleští v obývacím pokoji nábytek, jen když mu maminka napíše, že je nachlazený, a tudíž nemůže cvičit. Maminka byla dobrák od kosti a pro svého synka by udělala cokoli, ale tatínek byl zásadně proti. On jako bývalý všestranný sportovec nehodlal připustit, že má doma nesportovní nemehlo. Praštil hrnkem o stůl, až z něj vystříklo kakao na ubrus, a řekl: „Žádná omluvinka, Boženko, jen ať se kluk hýbe. Nebudeme ho tak rozmazlovat.“ A pak se obrátil na Zbyňka: „A tobě se, kluku, divím. Já měl ve škole rád nejvíc právě tělocvik.“

Pak tatínek dopil zbytek kakaa, rozmázl jen tak holou rukou kakao na ubruse a šel natáhnout do obýváku starobylé hodiny po prababičce z Hrabyně. Potom odešel do práce. Maminka se nejdříve smutně podívala na ubrus a rozmázlou skvrnu od kakaa a řekla: „Tak to bychom měli, můžu zase prát. A tobě jsem, Zbyněčku, vyprala to bílé tričko na tělocvik. Máš ho v pokoji na židli. A hajdy do školy a v tělocviku se aspoň trochu snaž, ať má z tebe tatínek radost. A nábytek můžeš vyleštit odpoledne. Budu moc ráda.“ Pak dostal od maminky svačinu a šel. Spíše se loudal. Copak o to, na matematiku se moc těšil. Velkou násobilku ovládal nejlépe ze třídy a další přibývající učivo přímo hltal. Nechápal, jak někdo nedovede pochopit třeba zlomky nebo dělení dvojčíferným dělitelem. Taková hračka. Ale nemyslete si, že by byl Zbyněk nějaký obyčejný nafoukanec. To zase ne. Snažil se svým spolužákům pomáhat. Nabízel se, že jim nové učivo, které nechápou, znovu vysvětlí. Třeba o přestávce nebo po vyučování. Ale kdepak kluci, ti neměli o přestávce čas. Hráli házenou s houbou na tabuli nebo fotbal s tenisákem. A holky musely probírat nové účesy a laky na nehty. Byly přeci jen už v páté třídě. A po vyučování neměl taky nikdo čas. Kluci raději hráli kopanou na hři-

šti se skutečným míčem a holky se couraly po městě a prohlížely si výlohy s oblečením. Tak si Zbyněk nakonec řekl, že se nebude zbytečně někomu vnucovat.

Sám se o přestávkách do klučičích her nezapojoval. Zabýval se hlavně četbou knih ze školní knihovny. Posledně si vybral knihu o dobývání vesmíru a moc ho zaujala. Ale kluci s ním celkem kamarádili, protože když už jim teklo do bot, pomoc hledali právě u Zbyňka. V matematice nejvíc plaval Bivoj Bidlo. Několikrát mu Zbyněk nabízel, že mu to dělení vysvětlí, ale marně. Jak zazvonilo na přestávku, a paní učitelka zmizela ze třídy, byl to právě Bivoj, který jako první popadl houbu na tabuli a začal houbovou bitku. Škoda povídat. Bivoj Bidlo byl zkrátka opak Zbyňka. Vynikal pouze v tělesné výchově.

Dnes měli psát písemku právě na dělení. A Bivojovi hrozila další koule. Vůbec to neuměl. Doma ho ujistili, že za další pětku bude mít domácí vězení a denně bude počítat sto příkladů na dělení. Až do velkých prázdnin. To se pochopitelně Bivojovi vůbec nehodilo, ale jak se říká, pozdě bycha honiti. Měl si přeci jen nechat od spolužáka to dělení vysvětlit. Takže, co teď? O přestávce jednou oželel bitku s houbou a přišoural se ke Zbyň-

kovi. Ten seděl na svém místě a prohlížel si v knize o stromech listy babyky. Zrovna přemýšlel o tom, že si začne vyrábět herbář a bude si do něj lisovat a lepit listy různých stromů, když mu Bivoj poklepal na rameno: „Kamaráde, něco bych po tobě moc potřeboval, jinak jsem v kopru.“ Zbyněk zavřel knihu a poslouchal, co se po něm chce. Bivoj mu vysvětlil svoji situaci, že kdyby měl denně počítat sto příkladů, tak by se zaručeně musel zbláznit. Ale kdyby mu Zbyněk pomohl v tom, že by mu poslal řešení příkladů tajně pod lavicí, on by ho za odměnu v tělocviku při vybíjené vůbec nevybíjel. To se Zbyňkovi celkem zamlouvalo. Dobře věděl, že poslat někomu řešení příkladů je pěkný podvod, ale na druhou stranu, dostat od Bivoje perdu míčem, to nebyl žádný med. Párkrát už tu perdu schytl a měl pořádné červené fleky různě po těle. A bolelo to jako čert. Taková nabídka stála za úvahu. A pak, býval při vybíjené vždycky vybitý jako první a pan učitel se mračil a říkal: „Zbyňku, když už neumíš chytat ani nahrávat, tak se aspoň míči vyhýbej. To bys snad mohl zvládnout, ne?“ Říkal to zbytečně, Zbyněk to nezvládal.

Při písémce z dělení měl Zbyněk vypočítané příklady asi za deset minut. Řešení rychle opsal a podal

přes uličku Bivojovi. Měli štěstí, protože se paní učitelka zrovna dívala z okna, jak pěkně rozkvetly třešně před školou, a zapomněla žáky hlídat. Bivoj byl štěstím celý bez sebe, že se jim dílo zdařilo. Tedy podvod. Zbyňka to trochu trápilo, ale zase si říkal, že se dnes na něj nebude pan učitel tělocviku mračit, když nebude vybitý jako obvykle mezi prvními. Jenže dnes určoval družstva na vybíjenou právě pan učitel a postavil do stejného družstva Bivoje i Zbyňka. Zbyněk byl z toho celý rozhozený, že schytá perdu do těla od někoho jiného, a že všechno bylo pro kočku. Bivoj byl ale Zbyňkovi pořád dost vděčný za pomoc v matematice, tak mu řekl: „Nic se neboj, kamaráde, uděláme to jinak. Mě jen tak někdo nevybije, protože umím míč chytit. A ty se drž pořád za mnou. A jak řeknu třeba hop, tak ti nahraju, ale mírně, abys míč dobře chytil. A ty zase hned nahraješ mně. Chápeš?“ Zbyněk uznal, že je to dobrý plán. Bude se krýt za Bivojem, takže nebude hned vybitý. A navíc i něco nahraje a snad bude pan učitel spokojený. Jenže všechno dopadlo úplně jinak.

Zbyněk se opravdu kryl za zády Bivoje, a dokonce se mu podařilo jednou míč chytit a zase hodit spoluhráči. Byl však dost vynervovaný, aby neudělal nějakou zby-

tečnou chybu, až ji nakonec stejně udělal. Bivoj ho kryl svým tělem, rány chytal a chtěl znovu Zbyňkovi nahrát. Ten však zpanikařil a místo, aby míč chytil, se k Bivojovi rozběhl. Nebylo to daleko. Stačily tři kroky a bum. Bivoj nic nečekal, jen stačil otevřít pusu a pustit míč na zem. Oba se srazili hlavami. Jen to zadunělo. Padli na zem a zírali do stropu tělocvičny. Pan učitel pískal na píšťalku jako blázen. Všichni se seběhli k nim. Pan učitel klečel u Zbyňka a pleskal ho po tváři. Chtěl se ho na něco zeptat, ale místo toho pořád pískal, protože si zapomněl vyndat z pusy píšťalku. Není divu, sám byl v šoku. Tak k němu přiskočil žák Koníček a píšťalku mu z pusy vyškubl. Konečně byl trochu klid. Pan učitel se ohlédl za žákem Koníčkem a vděčně mu poděkoval: „Děkuji ti, Kobylko.“ „Já jsem Koníček, pane učiteli.“ Pan učitel mávl rukou: „Ale vždyť já vím.“ To už se Zbyněk i Bivoj začali pomalu probírat z mrákot. První se posadil Bivoj a díval se kolem sebe. Nechápal, kde je a proč se na něj všichni tak dívají. A proč pan učitel klečí na zemi vedle něho. Zbyněk na tom byl velmi podobně. Pomalu se zvedal taky.

Oba hoši se s pomocí spolužáků a pana učitele postavili na nohy. Na čelech jim zatím vyrostly pořádné boule.

A úplně na tom samém místě. Přímo uprostřed čela. Pan učitel ukončil hodinu s tím, že musí oba chlapce okamžitě odvést k lékaři. Bivoj se sice začal ošívát, že jemu nic není, ale pan učitel se nedal odbýt.

V ordinaci byl velmi starý pan doktor, který už řadu let přesluhoval. Oba hochy prohlédl, svítil jim baterkou do očí a pak řekl: „Hoši jsou v pořádku, pane učiteli, jen doporučuji po zbytek dne klid na lůžku.“ Pan učitel ukazoval na ty boule a pan doktor klidně řekl: „Prosím vás, boule zmizí samy od sebe. Za tejdén po nich nebude ani památka. Jo, to za mého mládí jsme padali ze stromů jako hrušky. Každou chvíli. A nikdo s námi neběhal po doktorech. Na to tehdy nebyl čas, řešit takové prkotiny. Bylo jiný živobytí, tenkrát. Ale, co bylo, to bylo. Hlavně ať jsou dnes hoši už v klidu a hotovo.“

Tak pan učitel hezky poděkoval za odbornou prohlídku i odbornou radu a všichni tři odešli z ordinace. V čekárně už nikdo další nebyl. Starý pan doktor si sedl za stůl a začal vzpomínat na svoje mládí. Jak si hrával u nich na vsi s ostatními dětmi, což nebývalo tak často, protože museli doma pomáhat, třeba pást dobytek. Jak ho jednou na louce prohnal mohutný býk nebo jak mu utekla ta umíněná stará kobyla, kterou hledal po kop-

cích celé hodiny. Bez kobyly se totiž nemohl vrátit domů. To by byl bit jak žito. A jak pak studoval ve městě medicínu a hledal si tam pro sebe nějaký vhodný, a hlavně laciný příbytek. Ten sehnal, ale všude je něco za něco. V tom laciném příbytku musel na slovo poslouchat strašně protivnou bytnou. Ale dostudoval a stal se z něj uznávaný pan doktor.

Pan učitel měl přeci jen o Bivoje a Zbyňka starost. Přidělil tedy každému dva spolužáky, aby je doprovodili až domů. Zbyňka ještě trochu bolela hlava. Bolest ale pomalu ustupovala a Zbyňkovi bylo najednou čím dál tím víc lehčeji. Doma ve svém pokoji nejdříve sáhl po odborném časopisu, kde měl rozečtený článek o největších býložravcích na světě, ale pak nechal časopis časopisem a šel si pustit televizi. To bylo u něj velmi neobvyklé. Televize ho nikdy nezajímala. Leda nějaké zajímavé pořady o historii. Jen tak přepínal televizní stanice. Pak tam nechal běžet tenisový turnaj žen. Ani nevěděl proč.

Bivoj se u svého bydliště, u vchodových dveří otočil na své doprovázející spolužáky a řekl: „Hele, kluci, mně už nic není, takže nevím, proč bych měl dodržovat klid na lůžku. Takže odpoledne se uvidíme na hřišti jako vždycky.“ Kluci jen řekli, že je to bezva, a šli domů odlo-

žit aktovky s učením. A taky něco pojíst, protože oběd ve školní jídelně jim opět moc nechutnal. Bivoj si zrovna obouval kopačky, když si na nízkém stolku všiml časopisu. Nebyl to nějaký ženský časopis o vaření a zaručených dietách, ale byl to časopis o vědě a přírodě. Bivoj si začal časopis prohlížet, pak se začel do jednoho článku o léčivých bylinách a zjistil, že by ten článek rád dočetl. Přeci jenom potřebuji klid na lůžku, řekl si v duchu. Kopačky letěly zpátky do botníku a Bivoj se zavřel ve svém pokoji a hltal články z časopisu.

„Ty se díváš na televizi?“ ptala se udiveně maminka. Zbyněk jen kývl hlavou. Pak maminka sáhla Zbyňkovi na hlavu, jestli nemá horečku. A všimla si té velké boule. Zbyněk mamince vysvětlil, co se stalo při vybíjení. Maminka řekla: „Aha, tak dnes Zbyněčku odpočívej, učení pro jednou neuteče. A že tě zajímá zrovna tenis?“ Zbyněk jen pokrčil rameny, že vlastně ani neví a že se mu líbí, jak si ty míčky hezky pinkají. Maminku to zaskočilo, pozorně si synka prohlížela, a hlavně doufala, že se jedná o přechodný stav.

Bivoj Bidlo přečetl celý časopis a v duchu si říkal, proč se každý den po škole honil na hřišti za míčem, když si může přečíst tolik zajímavých věcí. V předsíni se otevřely

dveře a vešla paní Bidlová s nákupními taškami. Velice se divila, že je Bivoj doma. Opatrně nakoukla k synovi do pokoje: „Ty si čteš? Ty nehraješ fotbal? Nejsi nemocný, Bivojku?“ Bivoj ukázal na bouli uprostřed čela: „Jen malý tukanec při vybišce, mami, mám dnes dodržovat klid na lůžku. A víš, mami, že černobýl je vytrvalá bylina z rodu pelyňků a sbírá se jako léčivá rostlina? Tady je moc zajímavých věcí.“ A mával zmatené mamince časopisem před očima. To už bylo na paní Bidlovou trochu moc a upustila nákupní tašky na podlahu. Sklenice se znojemskými okurkami to nevydržela a lák se začal vsakovat do makového závinu.

Zbyněk až do večera sledoval televizi. Po tenisovém turnaji se mu moc líbil kreslený seriál o malých medvídcích. Maminka občas nakoukla do pokoje a nestačila se divit. Zbyněk přeci nikdy takto zbytečně neplýtl svým časem. Co se to jen děje? Tatínek přišel domů z práce a maminka mu vše vyprávěla. Měla slzy na krajíčku. Tatínek řekl: „Ale, Boženko, tak si kluk trochu narazil palici, to se při sportování stává, dnes si trochu odfrkne a zítra bude vše při starém, uvidíš.“

Ale nebylo. Zbyňkovi bylo najednou všechno jedno. Nebyl ani schopný vysvětlit paní učitelce Přibyslavové,

proč napsal v diktátě ve slově dřevěné bidlo tvrdé y a ve slově dobré bydlo naopak měkké i. Paní učitelka byla celá nesvá a říkala: „Zbyňku, přeci jsme si to už tolikrát vysvětlovali, proč se píše dobré bydlo a dřevěné bidlo. Jak tohle můžeš zrovna ty napsat naopak. I žák Bivoj Bidlo to napsal správně. A to už je co říct.“ A opravdu, Bivoj měl poprvé v životě jedničku z diktátu. A Zbyněk? Ani se neptejte. A navíc na výtky paní učitelky jen krčil rameny a neřekl nic. Doma nečetl, jen tupě zíral na televizi. Maminka v kuchyni potichu plakala a slzy si utírala do utěrky. Tatínkovi řekla: „Já se snad utrápím, co jen se s naším Zbyněčkem děje. Ani se neptej, táto, co měl z diktátu.“ Tatínek tušil, že tentokrát nemůže maminku odbýt mávnutím ruky. Řekl: „No jo, Boženko, to je docela vážné, ale co s tím?“ Maminka odložila utěrku a odvětila: „Co když nám Zbyněčka očarovaly nějaké tajemné bytosti?“ To už bylo na tatínka trochu moc a vyskočil ze židle: „Božka, nemluv nesmysly. Ještě řekni, že Zbyňka unesli ufoni a vyměnili mu mozek.“ Maminka plačtivě: „I to je docela možný, jen si přečti noviny, tam se o takových věcech píše skoro pořád.“ Tatínek nevěděl, co má mamince odpovědět, tak už raději mlčel. Maminka ale pokračovala: „Neměli bychom napsat babičce do Koby-

lis? Víš, jak má sousedku, tu vyhlášenou bylinářku. Třeba by nám pomohla. Namíchala by nějakou léčivou bylinkovou směs a..." Tatínek ji přerušil: „Prosím tě, co tě nemá? Bylinkářka nám těžko pomůže. To chce odborníka, chápeš.“ Maminka jen pokývala hlavou, jako že chápe, a popadla rychle utěrku, protože jí z očí začaly tryskat slzy jako hrachy.

Rodiče se tedy obrátili na odborníky. Ti Zbyňkovi otukávali hlavu maličkými kladívky, nasazovali mu na hlavu různé přístroje, ale nepřišli na nic. Boule z čela už dávno zmizela a Zbyněk byl pořád stejný. Neučil se, nečetl, jen hloupě zíral na televizi. A o přestávkách se připojil do bitek s houbou na tabuli. Jednou dokonce neslyšel zvonění na hodinu a houbou trefil paní učitelku. Takže kromě špatných známek nosil teď domů i poznámky. Mamince pomalu nestačily utěrky. A víte, kdo pomáhal paní učitelce třídit v kabinetu horniny a minerály? A občas jí donesl kávu z automatu? Správně, Bivoj Bidlo.

Pracovní úkoly po **B**

1. **Vypiš z vyjmenovaných slov po b tři podstatná jména v rodě mužském:**

2. **Napiš v množném čísle:**

býk _____ obyčej _____
obyvatel _____ příbytek _____

3. **Ke slovu *bystrý* napiš dvě slova příbuzná:**

4. **Doplň i, í, y, ý**

pálí ho dobré b____dlo, dřevěné b____dlo, neob____čejně b____strý,
b____l neodb____tný, b____ologie, náb____tek v ob____vacím pokoji,
zb____tek, násob____lka, zab____vat se četbou, dob____vání
vesmíru, kab____net, b____valý sportovec, námořní b____tva,
kob____lka, b____dlišť, b____lina černob____l, líb____t se

5. **Podtrhni, co je správně:**

Zbyněk nosil paní učitelce do kabinetu: obložené chlebíčky,
kávu, vycpané ptáky.

Paní učitelka se jmenovala: Koťátková, Přibyslavová,
Košťálová.

Tatínek šel do obýváku natáhnout: starobylé hodiny, sám sebe
na gauč, autíčko na setrvačník.

Žák Koníček vytrhl panu učiteli: trn z paty, stránku z notýsku,
píšťalku z pusy.

Pan doktor doporučil: klid na lůžku, tři kopečky zmrzliny,
teplou čepici na hlavu.

~~Paní učitelka se dívala z okna na: stánek s cukrovou vatou,
dámu v nemožném klobouku, rozkvetlé třešně.~~

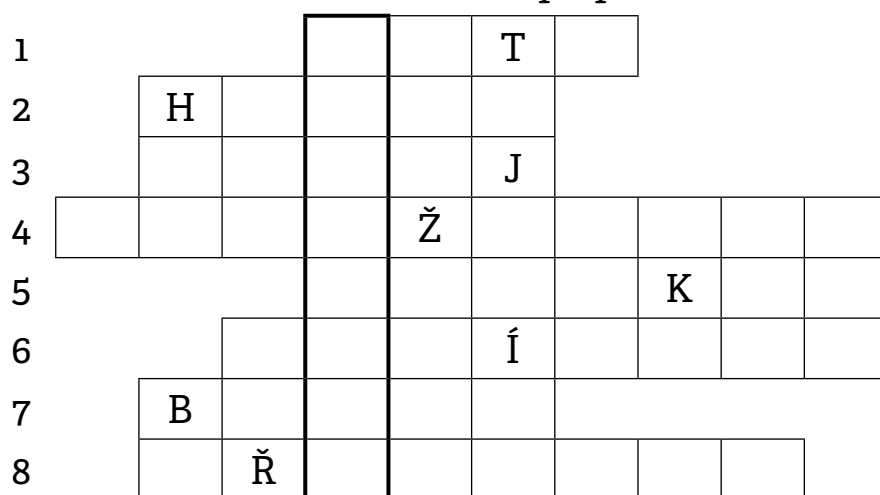
B

Doplňovačka

Víš, co to slovo znamená?

Zkus s tím slovem vymyslet větu:

1. OBILÍ, NEBO JAK SE ŘÍKÁ „BYL BIT JAK“
2. ZBYNĚK NEBYL MOC
3. SPOLUŽÁK ZBYŇKA
4. ŽIVOČICH ŽIVÍCÍ SE ROSTLINAMI
5. DRUH JAVORU
6. OBLÍBENÁ ŠKOLNÍ HRA
7. MENŠÍ ZÁPAS
8. OBYDLÍ

Nespokojené lyže

V jedné komoře vedle jiného haraburdí stály o zed' opřené lyže. Celkem nové lyže. Petřík je dostal loni k Vánocům a pak na nich lyžoval o jarních prázdninách v Beskydech. Byl zdatný lyžař a pouštěl to z kopce na plný plyn. Rodiče se zlobili a říkali mu, že nemá jezdit jako blázen a raději má jezdit hezky plynule. Ale Petřík se chtěl na sjezdovce blýsknout před děvčaty a dál jezdil z kopce šusem. Žádné obloučky. A jeho nové lyže si to s ním pěkně užívaly. Petřík vydržel lyžovat celý den, dokud byl v provozu lyžařský vlek. Pak na pokoji hekal, že ho strašně bolí nohy, hlavně lýtka.

Jenže jarní prázdniny trvají jen týden. Pak se musí zase do školy. A lyže do komory. Právě z toho byly lyže úplně špatné a pořád se ošivaly a vrtěly, a někdy začaly dokonce vzlykat. Chtěly zase na sníh a svištět si to z kopce dolů. Na to byly přece vyrobené. A ne na to, aby stály v komoře. Nevěděly, chudáčci, že musí na další jarní prázdniny rok počkat. V komoře byly i staré sánky. „Poslyšte, lyže,“ řekly jednou, když lyže zase vzlykaly